

TAMMI

SANNA ISTO

TONTTU

Kuvittanut

SILJA-MARIA WHERSAARI

TONTV

SANNA ISTO

TONTTU

Kuvittanut

SILJA-MARIA WHERSAARI

TAMMI • HELSINKI

Kiitos WSOY:n kirjallisuussäätiö

Sivun 28 lainaukset ovat lauluista:

On hanget korkeat, nietokset (san. Vilku Joukahainen)

Reippahasti käypi askeleet (san. Sigrid Sköldberg-Pettersson, suom. ei tiedossa)

Teksti © Sanna Isto, 2024

Kuvitus © Silja-Maria Wihersaari, 2024

Teoskokonaisuus © Tekijät ja Tammi, 2024

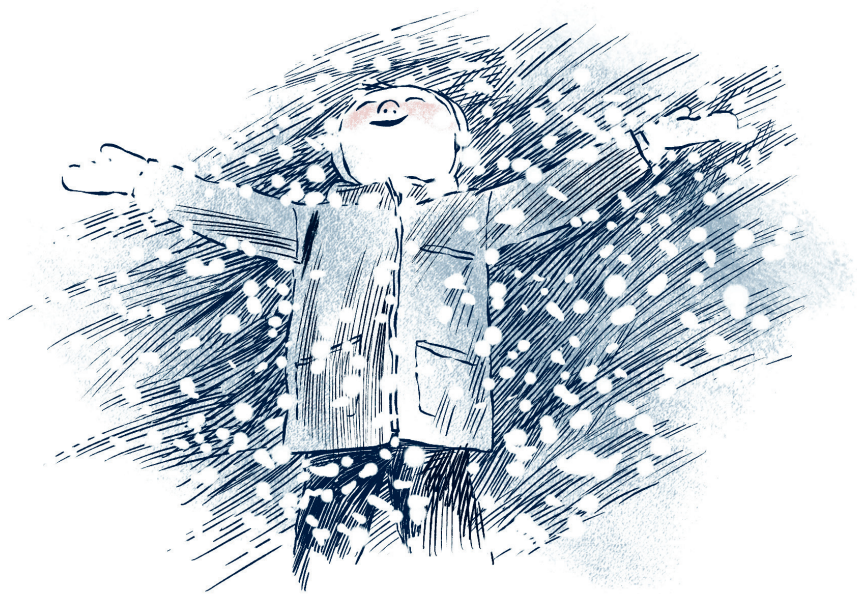
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Graafinen suunnittelu: Laura Lyytinen

ISBN 978-952-04-6076-1

Painettu EU:ssa.

1.

Eeli kulki käsivarret levällään ja kasvot kohti taivasta. Suuret, märät lumihiutaleet kastelivat posket kauttaaltaan, eikä silmiä voinut pitää auki. Eeliä hymyilytti. Jos lumisade jatkuisi tähän malliin, talvesta tulisi upea.

Eeli huomasi pienen, pullean miehen heti, kun avasi silmänsä. Mies oli kadun toisella puolen, potkiskeli lunta ja kaapi sitä

talvikenkiensä syrjillä. Lumisade oli niin sakea, että oli vaikea nähdä mitään kovin tarkasti. Mutta Eelistä näytti siltä kuin mies olisi etsinyt jotakin lumen seasta.

”Hukkasitko jotakin?” Eeli huuteli kadun yli. Mies vilkaisi Eelin suuntaan, ja samassa hänen etsintänsä muuttui kuumeiseksi. Hän kumartui alas ja huiski ja penkoi lumen seassa niin, että rukkaset vain vilisivät. Kun Eeli ylitti kadun, mies suoristi itsensä ja lähti marssimaan kovaa vauhtia pois päin. Lumi narahteli hänen pois kiirivien askeltensa alla.

Eeli seisoj kadun reunassa hölmistyneenä. Mies oli säikähtänyt häntä aivan turhaan, hän oli vain halunnut auttaa. Möyhitystä lumesta päätellen mies oli etsinyt jotakin parin metrin pituiselta kaistaleelta. Eelikin alkoi haravoida lunta kengänkärjillään. Melkein heti hänen saappaansa osui johonkin pehmeään.

Lumen alta pilkisti punainen villamyssy.

Eeli nosti katseensa maasta, mutta miestä ei enää näkynyt. Oli kuin lumisade olisi nielaissut hänet. Mutta jostakin sakean pyryn keskeltä kuului hentoinen kilahdus. Se oli kuin kulkusen helähdys, sellaisen, joita ripustettiin kauppojen oviin.

Eeli nappasi pipon maasta ja lähti kulkemaan liukastellen katu alaspäin. Hänen muistinsa mukaan tuolla kadunpätkällä ei ollut kauppvoja. Mutta hän erehtyi. Puolivälissä katu oli kuin olikin kirjakauppa. Eeli pysähtyi sen ulkopuolelle ja tavasi kiemuraisin kirjaimin ikkunalaasiin kirjoitetut sanat:

*Antikvariaatti
Punainen Lanka*

Kaupassa ei ollut yhtään asiakasta. Vain kirjakauppias itse hää-
räsi työpöytänsä ääressä. Hän tutki keskittyneesti korkeaa kirja-
pinoa ja nosteli siitä kirjoja pienempiin kasoihin.

Kulkunen kilahti jälleen, kun Eeli veti oven auki. Kauppa oli
pieni, ja siellä oli merkillisen pöyinen haju. Kirjoja oli enem-
män kuin ulkoapäin olisi voinut aavistaakaan. Hyllyt kiersivät
seiniä ulottuen lattiasta kattoon saakka, lisäksi kirjoja oli siellä
täällä suurina ja pieninä pinoina. Niiden kannet olivat jo haalis-
tuneita, nuhruisia ja reunoiltaan kuluneita. Satamäärin tarinoita,
paljon vanhempia kuin Eeli itse.

”Päivää”, kirjakauppias sanoi ja kurkisteli Eeliä silmälasiansa
yläpuolelta. ”Kuinka voin auttaa?”

Mies näytti ystävälliseltä, ja niinpä Eeli astui kynnyksen yli.

”Luulin, että tänne tuli äsken joku mies –” Eeli aloitti epä-
varmana. ”Mutta eihän täällä olekaan ketään.”

Kirjakauppias levitteli käsiään ja katsoi Eeliä odottavasti.

”Hän pudotti piponsa lumeen”, Eeli selitti. ”Ja minä löysin sen.”

”Ahaa, halusit palauttaa myssyn omistajalle”, kirjakauppias
sanoi. ”Se oli kiltisti tehty. Mutta tänne ei todellakaan tullut
ketään. Ihan hiljaista on ollut.”

Eeli katsahti punaiseen villamyssyyn. Mitä hän nyt sillä tekisi?

”Tule sisään, niin voit katsoa ulos”, kirjakauppias ehdotti
ja viittasi kädellään nojatuoliin ikkunan edessä. ”Ehkäpä näet
myssynomistajan ikkunasta.”

Eelin mielestä ehdotus oli hyvä. Kulkunen kilahti jälleen,
kun hän päästi oven sulkeutumaan takanaan. Sitten hän vajosi
ikkunan edessä olevaan korkeaselkäiseen nojatuoliin ja katseli
ulos. Ihmisiä kulki katua ylös ja alas. Heidän ääriviivansa olivat

ittaaivonditrb
adna? unianmrF

lumisateen vuoksi epäselvät, mutta Eeli uskoi kyllä tunnistavansa miehen, jos tämä palaisi etsimään kadonnutta myssyään.

Kirjakauppias oli niin ystävällinen, että valmisti Eelille kupillisen lämmintä kaakaota. Hän laski mukin pienelle pyöreälle pöydälle Eelin viereen ja istahti itse toiseen nojatuoliin juomaan kahvia.

”Mitä sinä muistat siitä miehestä?” hän kysyi.

”Hän käyttäytyi oudosti”, Eeli sanoi heti. ”Aivan kuin hänellä olisi ollut jotakin salattavaa. Juoksi pois, kun minä tulin.”

”Vai niin”, kirjakauppias sanoi. ”Kuulostaa jännittävältä.”

Molemmat kääntyivät katsomaan pipoa, jonka Eeli oli laskenut lattialla olevan reppunsa päälle. Kirjakauppias alkoi hymyillä leveää, veitikkamaista hymyä.

”Mutta entäpä jos mies ei hukannutkaan pipoaan –” hän sanoi. ”Vaan yritti päästä siitä eroon.”

Eeli purskahti nauruun. Kirjakauppiaskin oli huomannut sen: pipo ei ollut mikään komistus. Oli oikeastaan aika kummallista, että sellainen oli kuulunut aikuiselle miehelle.

Kirjakauppias, jonka nimi oli Tiitus, osoittautui mukavaksi mieheksi. Hän vitsaili ja hauskuutti Eeliä niin, ettei tämä muistanut juuri ikkunasta katsellakaan. Tiitus keksi pipolle tarinoita, jotka olivat toinen toistaan jännempiä. Oli helppo huomata, että Tiitus oli lukenut paljon kirjoja.

”Ehkä se punapipoinen mies on etsintäkuulutettu”, Tiitus ehdotti.

Eeli nyökkytteli innoissaan kaakaokuppinsa takaa.

”Niin, ja punainen pipo päässä on vaikea piiloutua.”

”Tai voihan olla, että mies on aina yrittänyt päästä eroon lahjaksi saamastaan myssystä”, Tiitus jatkoi hieroen leukaansa.

”Hän on heittänyt sen mereen ja kerran jopa roska-auton lavalle, hän on haudannut sen lehtikasaan ja tallonut lumeen. Mutta aina pipo on löytänyt tiensä takaisin miehen luokse.”

Eeli hykerteli Tiituksen tarinalle, johon tämä sepitti nyt roolin Eelillekin. Eeli oli se poika, jonka repussa punainen pipo matkasi ympäri kaupunkia, kunnes se kenties päätyisi taas takaisin entiselle omistajalleen.

Kun Eeli lähti kirjakaupasta, hänen ei tarvinnut miettiä, mitä tekisi pipon kanssa. Iloisesti hymyillen hän heilautti sitä oven-suussa hyvästiksi ja työnsi sen sitten reppunsa pohjalle. Siltä varalta, että sen tarina jonakin päivänä jatkuisi.

Ja kyllä sen tarina jatkuikin. Mutta aivan eri tavalla kuin Tiitus oli sepittänyt.

2.

Lunta tuli lisää koko illan ja yön, mutta seuraavana päivänä oli selkeä ja kuulas talvinen sää. Pakkastakin oli niin paljon, että nenänpäätä kipristeli.

Luokan pojat päättivät, että oli tullut aika testata mäki puistikon pohjoispuolella. Sovittiin, että kaikki noutaisivat kelkkansa kellareistaan tai ullakoiltaan ja tulisivat ulos niin pian kuin ehtisivät. Mielellään vielä ennen kuin pimeä laskeutuisi. Porukkaa kertyi koolle tavanomainen joukko. Väinö ei olisi mukana, koska ei ollut koulussakaan. Tästä tulisi niin täydellistä!

Eeli harppoi portaat ylös noutaakseen kellarinavaimet. Vauhti tyssäsi eteiseen, missä Helmi jo odotteli häntä pieni valkoinen lappu kädessään.

”Eikä!” Eeli älähti. ”Ei mitään kauppalappuja nyt. Minä en ehdi.”

”Pitäisi käydä kirjastossa”, Helmi sanoi.

”Luuletko, ettei minulla ole muuta tekemistä?” Eeli valitti.

”Mitä esimerkiksi?” Helmi kysyi ja pinosi palautettavat kirjat eteisen lipaston päälle. Päälimmäiseksi hän heitti tyhjän kangaskassin.

”Kelkka pitää huoltaa, uusi naru pitää vaihtaa vanhan tilalle –”

Helmi katsoi Eeliä paljon puhuva ilme kasvoillaan. Se tar-koitti, että hän oli jo hävinnyt. Siskolle ei auttanut niskuroida.

”Tuossa on lista uusista lainauksista”, Helmi sanoi. ”Ja kirjasto-kortti.”

Oliko äidin pakko lukea niin paljon? Eeli tuskaili mieles-sään. Kyllä hän tiesi, että äidin aika tuli pitkäksi. Hän oli sairas-lomalla, eikä voinut tehdä oikein mitään. Mutta pitikö kirjas-toon mennä juuri nyt, kun kelikin oli niin hieno?

Eeli huokaisi ja työnsi kirjastokortin takkinsa taskuun yhdessä kellarinavainten kanssa. Hän kuljettaisi äidin kirjat kelkan päällä. Kaipa rispaantunut naru kestäisi vielä yhden reissun, sillä nyt ei ollut aikaa aukoa vanhoja solmuja eikä sitoa uusia.

Puiston pohjoispuolella, korkeiden puiden lomassa, oli pitkä ja kiemurteleva mäki, jota kutsuttiin Ketunhännäksi. Se oli koko kaupungin upein mäki. Sinne tuli joskus lapsia kauempaakin, mutta tällä kertaa siellä ei ollut muita kuin Eelin omia kavereita.

Rinteessä olevista jäljistä päätellen muut olivat jo ehtineet laskea muutamia kertoja, kun Eeli saapui paikalle. Mutta sen ansiosta mäki oli vain tamppaantunut loistokuntoon. Se ei ollut

vielä liian kova, muttei liian pehmeäkään. Oli upeaa kiittää puh-
taan valkoista lunta pitkin ja antaa tuulen vihmoa kasvoja. Vä-
lillä kelkka osui pieneen nyppylään ja teki vatsaa kouristavia
ilmalentoja. Toisinaan pojat myös törmäsivät toisiinsa ja puto-
sivat kyydistä, mutta he vain nauroivat katketakseen, pyyhkivät
lumet kasvoiltaan ja kiipesivät takaisin mäen päälle.

Mutta kun Eeli sitten taas kerran makasi lumessa mäen lai-
dassa keräten hetken ajan voimiaan, joku ohjasi kelkkansa ki-
peästi Eelin kylkeen. Eeli ulvahti kivusta. Hänen ei tarvinnut
edes katsoa, hän arvasi ilmankin: Väinö oli tullut.

”Miten sinä täällä olet?” Eeli tiuskaisi kylkeään painellen.
”Etkös sinä ollut sairaana tänään!”

”Paranin jo”, Väinö sanoi.

Väinön takia koko hauskuus meni heti pilalle. Miten voikin
olla, että Väinön laskut osuivat aina joko Eelin nilkkaan, selkään
tai kylkeen? Ei se ainakaan vahinko ollut, sillä toisin kuin Eelin
kelkassa, Väinön kelkassa oli ratti.

Eelin piti varoa laskemasta edeltä. Piti keksiä viivytyksiä ja
tekosyitä, jotta Väinö ehtisi lähteä liikkeelle ensin. Mutta myös
Väinön saappaanvarressa oli jatkuvasti lunta, tai hansikkaan tar-
rakiinnitusta piti kiristää. Kun Eeli viivytteli, Väinökin viivytte-
li. Tuntui siltä, ettei Väinölle riittänyt pelkkä mäenlasku. Väinö
halusi sen lisäksi leikkiä lynkkausta, ja lynkkauksen kohteena oli
tietenkin aina Eeli.

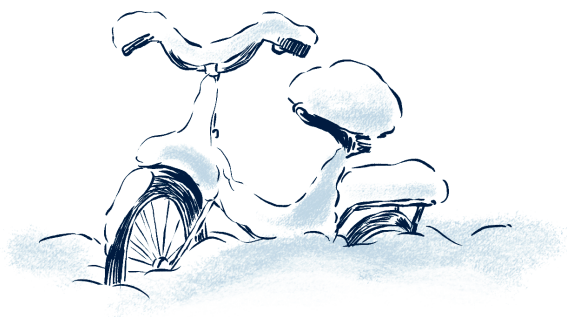
”Pitää mennä”, Eeli huikkasi ja heilautti kättään pojille.

Hän talsi hitaasti kotia kohti. Pihalla hän istahti kelkkansa
päälle ja odotti. Oli parempi antaa kiukun ja pettymyksen lauh-
tua, ennen kuin menisi sisään. Muuten äiti huomaisi kaiken ja
huolestuisi turhaan.

Eelin siinä istuessa lunta alkoi taas hiljalleen sataa. Hän oikaisi itsensä kelkkansa päälle kasvot kohti taivasta ja antoi lumen tulla. Kuten aina, se tepsii. Ja kukapa ei olisi tullut iloiseksi katsellessaan lumihiihtaleiden kepeää tanssia pikimustaa taivasta vasten. Pian Eeliä alkoi taas hymyilyttää. Hän muisti, että talvi oli vasta aluillaan. Sitä paitsi talvella voi tehdä niin paljon muutakin kuin laskea kelkkamäkeä Ketunhännässä.

3.

Helmin koulu alkoi aikaisemmin, ja niinpä Eeli huolehti äidistä ennen lähtöään. Hän istahti äidin vuoteen reunalle ja katsoi, että kannussa oli vettä ja äidillä lukemista käden ulottuvilla. Äiti vietti paljon aikaa vuoteessaan niin kuin toipilaan kuuluikin. Mutta selvähän se, että sillä tavalla tuli aika pitkäksi.

”Onko ulkona paljon lunta?” äiti kysyi.

Eeli oli tarkistanut lumitilanteen heti herättyään. Hän kertoi, että höttöistä pumpulia oli kertynyt tuuman kerros joka paikkaan: aitojen tolppiin ja liikennemerkkien päälle, polkupyörien satuloille ja pyykkinaruille. Jopa pihalle unohtunut jalkapallo oli saanut valkoisen silinterihatun päähänsä. Hän kertoi siitä, miten hyvä keli Ketunhännässä oli ollut. Vain Väinöstä hän ei sanonut halaistua sanaa.

”Talvi on niin kaunis”, äiti sanoi. ”Sataisipa taas lunta, sitä on niin ihana katsella täältä vuoteesta käsin.”

Myös Eeli toivoi lisää lunta. Sitä saisi tulla vaikka metri-kaupalla, kunhan vain lumisade alkaisi vasta vähän myöhemmin. Sillä juuri nyt oli täydellinen lumipallosää.

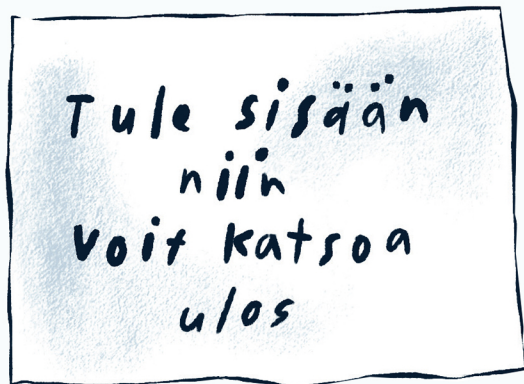
Kunnon lumisota alkoi heti koulupäivän jälkeen. Puistossa koulun lähellä oli jotakuinkin jokainen koulun lapsista. Lumipallot vain viuhuivat ilmassa, kun kaikki heittelivät toisiaan sikin sokin, ilman minkäänlaisia joukkueita. Kaikilla oli hauskaa, Eelilläkin siihen asti, kunnes Väinö hyökkäsi hänen kimppuunsa ja jostakin kumman syystä antoi hänelle lumipesun.

”Epäreilua!” Eeli huusi Väinölle maatessaan maassa kasvot litimärkinä ja kylminä. ”Tämä on lumisotaa!”

”Ai niinkö?” Väinö teeskenteli.

Samassa palloja suorastaan satoi Eelin päälle. Väinöllä täytyi olla niitä melkoinen varasto valmiina Eeliä varten. Mikä ihme sitä taas riivasi?

Eelin talvi alkaa lupaavasti, kun lunta tupruttaa ja kelkkakeli hipoo täydellisyyttä. Mutta kuinka voi pitää hauskaa, kun joku on aina kimpussa ja kiusaa? Eelin suureksi harmiksi myös Väinö viihtyy mäessä, eikä Eelin auta muu kuin keksiä muuta tekemistä. Äidille asiasta ei voi puhua, sillä äiti toipuu leikkauksesta, eikä häntä saa huolestuttaa. Ja kaiken kukkuraksi Eelin isosisko, Helmi, käyttäytyy kuin mikäkin kiukkupussi.

Eelin elämä muuttuu, kun hän löytää lumen seasta punaisen myssyn, joka ei olekaan mikä tahansa punainen myssy...

SANNA ISTON lukijat ja palkintoraadit hurmanneissa romaaneissa arjen pintaa viistää aina toinen taso. Hän on saanut Arvid Lydecken -palkinnon lastenromaneistaan *Tinka ja Taika* (2011) ja *Maan alaiset* (2016). *Maan alaiset* ja nuortenromaani *Näkymättömät* (2023) olivat myös Lasten- ja nuortenkirjallisuuden Finlandia-ehdokkaina.

SILJA-MARIA WIHERSAARI on palkittu lastenkirjakuvittaja ja kuosisuunnittelija. Wihersaaren kuvituksissa on lumoava ja sadunomainen tunnelma.

	 9 789520 460761
www.tammi.fi	L84.2 ISBN 978-952-04-6076-1

Kannen kuvitus: Silja-Maria Wihersaari

